

LA VEGUERIA: CANVI DE RUTA? (O CANVI DE FULL DE RUTA?)

Germà Bel

(Publicat a *La Veu de l'Ebre*, 2 de Setembre de 2011)

Em demana Sílvia Berbís una col·laboració pel número 500 de la *Veu de l'Ebre*, mitjà informatiu de referència a les nostres Terres. Em sento molt honorat per la invitació, però no he seguit el seu suggeriment de tractar d'infraestructures. Cert, són assumptes importants, i molt actuals. Tanmateix m'ha semblat oportú fer balanç de 10 anys i perspectives d'un altre assumpte que em sembla de gran rellevància, sobre tot enmig de la crisi econòmica i social.

En permetran, per iniciar el meu argument, que comenci referint-me a l'esdeveniment econòmic més important a Europa fins a mitjans agost, i que serà pot ser el més important de tot el mes: la reunió del 16 d'agost entre Angela Merkel i Nicolas Sarkozy per avançar en la creació d'un govern econòmic europeu. Per resumir, es tracta que si s'han de dissenyar mecanismes de salvaguarda comuna i de costos compartits entre els països que formen part de l'Euro, també es necessita una governança econòmica comuna. En aquest cas, dirigida a impulsar orientacions més properes a les alemanyes en les polítiques pressupostàries i de reformes econòmiques estructurals per ser més productius. A mi ja em sembla be, i crec que li pot anar molt be a Catalunya. Veuen; per aquí podríem seguir ara en lo beneficiós que resultaria això per les infraestructures que necessitem, com les del corredor mediterrani. Però no vull estendre ara ni en les infraestructures ni en el disseny de polítiques econòmiques comunes per Europa. El que vull posar de relleu és la gran importància que té la governança, els mecanismes adequats de govern per aplicar polítiques que ajuden a millorar l'economia.

Aquesta ha estat la idea més substantiva que ha fonamentat la proposta de creació de la Vegueria de les Terres de l'Ebre: dotar al nostre territori d'un nivell de govern que pugui ajudar a promoure el desenvolupament econòmic de les nostres Terres, tot canalitzant la cooperació entre els diferents agents econòmics locals i l'ordenació de serveis essencials com els educatius i altres serveis públics. També promovent la cooperació entre els municipis de les TE, en la majoria dels casos massa petits i mancats de dimensió crítica per proveir alguns serveis de forma òptima. Hi ha alguna gent a qui aquestes qüestions de governança no li semblen importants; deu ser perquè tenen unes institucions que ja els hi fan el pes, o perquè viuen en un altre món aliè al nostre de cada dia (si tenen dubtes sobre això, tornin a llegir el paràgraf anterior). Hi ha altra gent que cada cop que sent parlar d'un nivell de govern nou tremola davant de la perspectiva d'un nou aparell administratiu sobrecarregat i rígid; a aquests darrers no els hi manca una part de raó, d'acord amb els antecedents; més tard hi tornaré.

Vull abans posar la qüestió en la perspectiva dels darrers deu anys; des de que la reivindicació territorial es va fer major d'edat i es va estendre, arrel del moviment social generat per l'oposició al PHN. Així es recollia en l'article "Tensión social en les Terres de l'Ebre", publicat a *El País* el 7 de febrer de 2001 (http://www.elpais.com/articulo/cataluna/Tension/social/Terres/l/Ebre/elpepiespcat/20010207elpcat_5/Tes). Des de llavors hem assistit al que en podríem dir la màxima esperança en la institucionalització del territori, que té el moment més àlgid mitjançada la dècada passada. Fins l'estadi actual, en que, després de semblar que la Vegueria era a tocar (només ho semblava, però), ben be podria ser que ens hagués passat el moment. Permetin que faci, un altra vegada -serà la darrera avui-, referència a un altre article meu

publicat l'1 de desembre de 2006, en aquest cas a *La Veu de l'Ebre*: “La Vegueria, serà -ara ja- una prioritat?”

S'iniciava l'anterior legislatura al Parlament de Catalunya, amb un govern format per partits que havien promès crear la Vegueria. Apuntava en aquell article que el mandat del nou Estatut de reemplaçar la Diputació podia ser un obstacle per la Vegueria, en fer necessària l'aprovació per les Corts Generals, i acabava així: “Serà això possible en els propers anys? Era necessari supeditar la instauració de les Vegueries a una reforma del mapa provincial? No; penso que no ho era. I això pot ser un problema, perquè si les dificultats són moltes i grosses, algú podria tenir la temptació de buscar una sortida fàcil, tot evitant l'alteració dels límits provincials, substituint les quatre diputacions actuals per quatre vegueries... i reorganització territorial feta. Sense dubte, la que ara comença és una legislatura decisiva per aconseguir la Vegueria de les Terres de l'Ebre. Esperem que la gestió de lo que hi ha (hi ha?) –que sembla el signe dominant dels temps que ara comencen- no posposi per un futur improbable la reforma que hauria de ser ja.”

Realment, no hi havia, i no ha estat. El calze de l'escenificació es va esgotar fins a la fi: es va aprovar una llei de Vegueries i a la vegada la institucionalització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (certa, i pot ser necessària), i es va deixar per un segon pas, prèvia aprovació de les Corts Generals, la Vegueria de l'Ebre. Em vaig fer creus quan vaig veure que els partidaris sincers de la Vegueria desvinculaven la institucionalització metropolitana de Barcelona de l'aprovació a Corts de les Vegueries, eliminant així l'únic motiu que hauria servit per fer pressió al grup Socialista al Congrés dels Diputats: Si no hi havia Vegueria, no hi hauria d'haver-hi organització metropolitana. I així ens hem quedat: en declaracions d'intencions, no sempre massa sinceres per part de tothom, i tal i com estàvem.

És moment de dir les coses tal com es veuen, assumint el risc de cometre errors: Ja fa temps que sabíem (o no?) que les Corts Generals no modificarien els límits provincials, tot i que jugàvem a fer que ho provàvem. Estic convençut que les organitzacions territorials dels partits polítics rellevants a les Terres de l'Ebre, tret del PP, han estat sincers partidaris de la Vegueria, que si de cas li ha posat problemes interns més forts a CiU per la recança mostrada regularment pel govern municipal d'Ampostà. Quan anem de lo local a lo nacional, però, les coses canvien. Els governs de CiU ni s'han plantejat seriosament crear vegueries ni semblen disposats a fer—ho; sempre hi haurà molts arguments a ma per allò d'ara no toca. Per altra banda, la convicció en la conveniència de les Vegueries, sostinguda pel President Maragall, no ha estat mai compartida –sinó tot lo contrari- per l'aparell central del PSC, que ha monopolitzat la direcció política en la darrera dècada. Haurien d'haver estat més sincers. ERC n'ha fet una aposta sincera, però em temo que ingènua, com en altres aspectes de la política nacional. Ja els hi he comentat l'efecte que em va produir la forma 'seqüencial' que es va donar all contingut de la reordenació territorial, fent cert i real només allò que interessava realment als socis majoritaris de l'anterior govern. I per IC no ha estat mai, realment, una prioritat de la seva política, el que és ben legítim, per cert.

I aquí hem arribat, després de 10 anys: just en un moment en que assistim a un debat irreal sobre la supressió de les Diputacions provincials. Aquest debat, tot i tenir molta substància, no té futur. No dubto de les bones intencions del candidat del PSOE a la presidència del govern al promoure'l, però intueixo que no ho hagués fet si les seves perspectives electorals fossin millors, i/o si el PSOE mantingués el grau de poder

provincial que tenia fins fa poc. I el PP ja ha deixat clar que de suprimir les Diputacions res de res. Aquestes es van crear a 1836 per fer d'abeurador de les terminals polítiques provincials d'un règim territorial centralista. I tot i que la constitució de les CCAA n'ha canviat la fesomia i ha suprimit algunes funcions de les Diputacions, l'ADN provincial de l'Estat no s'ha alterat. Continuarà havent-hi Diputacions.

I a Catalunya vam crear el que han arribat a ser els nostres propis abeuradors polítics addicionals, els consells comarcals. No és que no facin algunes funcions útils, com la cooperació en serveis com la gestió de residus o el transport escolar. Però s'ha creat massa aparell governamental i administratiu per les funcions exercides. Això s'hauria de reformar.

Bé doncs; si ja sabem que no es suprimiran les Diputacions ni s'alteraran els límits provincials, ja sabem també que no hi haurà Vegueria tal i com s'havia proposat fins ara. Pot ser no n'hi haurà de cap manera, però no hem de permetre que el pessimisme de la raó ens anul·li l'optimisme de la voluntat (si és que hi ha voluntat, és clar).

Em sembla que és punt aquí de tornar a fer referència a les prevencions dels que temen que un nou nivell de govern sigui més carrega burocràtica i més rigidesa, i mirem per tan de proposar canvis que eludeixin aquest riscos. Si ja sabem que els consells comarcals no són útils com a instància de govern, ¿per què no proposem des de les Terres de l'Ebre la fusió de tots els consells comarcals de les TE en un únic Consell al que es podria anomenar Vegueria? Això permetria tenir una dimensió més òptima i operativa de govern pel territori (més muscle), amb una reducció de les estructures polítiques i burocràtiques, i per tan amb una reducció potencial de la despesa pública (menys greix). Una llei catalana especial per les TE podria donar substància a aquesta entitat, i també desconcentrar-hi funcions i recursos de l'administració autonòmica en àrees com ensenyament i altres.

No és ara moment d'entrar en el detall de les incomoditats que això provocaria a Amposta i a alguns municipis de la Ribera d'Ebre. És clar que caldria adreçar—ho. El que és evident en el moment present és que els partidaris de la Vegueria a les Terres de l'Ebre hem de moure fitxa, perquè la inèrcia porta al fracàs, i no ens podem quedar enganxats en el que podria haver estat i no va ser, ni serà. I si ha de ser que de cap manera —que ja veuríem—, que no sigui per manca de voluntat i d'iniciativa nostra. Això, és clar, si és que encara ho volem.